Mësimi 1.1

Skeletet

Fletë pune për nxënësin/en — Njerëzit dhe kafshët

Të dashur nxënës, sot do të mësojmë çfarë është skeleti, nga çfarë përbëhet dhe pse është kaq i rëndësishëm për trupin tonë. Lexoni me kujdes shpjegimin, shikoni figurën dhe më pas përgjigjuni pyetjeve në fund.

Fjalët kyçe

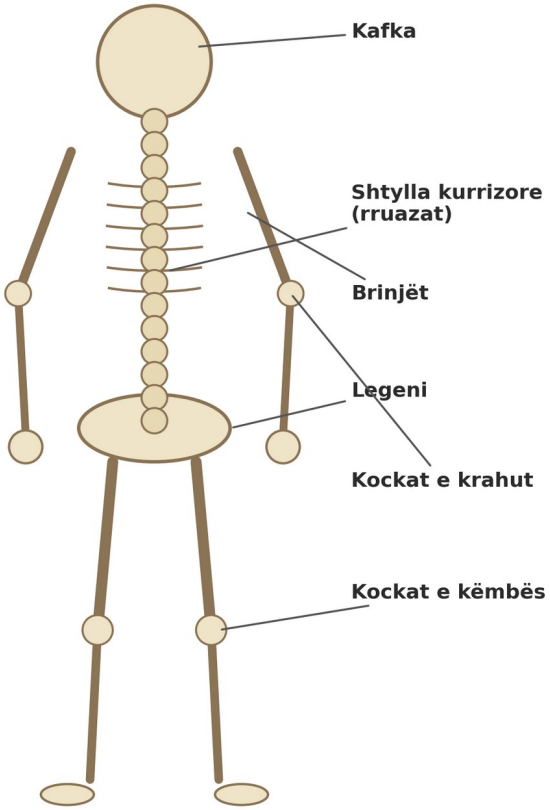
- Skelet – struktura e fortë prej kockash që mban trupin
- Strukturë – mënyra si janë renditur pjesët e diçkaje
- Kockë – pjesa e fortë dhe e bardhë që përbën skeletin
- Kafkë – kockat që mbrojnë kokën dhe trurin
- Rruazë – secila prej kockave të vogla që formojnë shtyllën kurrizore
- Shtyllë kurrizore – vargu i rruazave nga qafa deri te beli

Çfarë është skeleti?

Njerëzit dhe shumica e kafshëve nuk mund të duken siç duken pa skeletin e tyre. Skeleti është ai që u jep formë dhe i mban trupat në këmbë. Ndonjëherë skeletet mund të duken të frikshme, megjithatë ato nuk duhet të na trembin — Skeleti është një strukturë e fortë, e cila mban trupin tonë.

Skeleti i jep formën trupit të njeriut. Kur shohim njëri-tjetrin, dallojmë dhe identifikojmë njëri-tjetrin pikërisht nga forma që na jep skeleti. Në të njëjtën mënyrë dallojmë edhe kafshët nga forma e trupit të tyre.

Skeleti i njeriut — pjesët kryesore

Nga çfarë përbëhet skeleti?

Skeletet përbëhen nga kockat, të cilat janë të bardha dhe të forta. Ne arrijmë t'i dallojmë ato thjesht duke prekur pjesë të ndryshme të trupit. Kockat kanë forma dhe përmasa të ndryshme, sepse secila bën një punë të veçantë:

- Kafka – mbron trurin
- Shtylla kurrizore (rruazat) – mban trupin drejt dhe mbron palcën kurrizore
- Brinjët – mbrojnë zemrën dhe mushkëritë
- Kockat e krahëve dhe këmbëve – na ndihmojnë të lëvizim

A e dinit?

- Një i rritur ka 206 kocka, ndërsa një foshnjë lind me rreth 270 kocka.
- Kockat nuk janë 'të vdekura' — ato janë ind i gjallë, që rritet dhe shërohet vetë kur thyhet.
- Kocka më e gjatë e trupit është femuri (kocka e kofshës).
- Skeletet e kafshëve të ndryshme kanë forma të ndryshme, sepse trupat e tyre janë të ndryshëm.

✏ Pyetje dhe detyra

Emri dhe mbiemri: _____

1. Përse shërben skeleti?

---

2. Pse një skelet duhet të jetë i fortë?

---

3. Nga se përbëhet skeleti?

---

4. Pse kockat e një skeleti kanë forma të ndryshme?

---

5. Kockat nuk janë shumë të rënda. Si mendoni, a i ndihmon kjo kafshët që i kanë?

---

6. Me anë të një vizatimi, tregoni si e përfytyroni një trup pa skelet.
